

Radio 19: webradio met de sfeer van de zeezenders

Het bloed kruipt waar het niet gaan kan in de radiowereld. Dat bleek maar weer na de radiotiendaagse vanuit Kortrijk, België, in augustus vorig jaar. Toen werd stil gestaan bij het feit dat de eerste Vlaamse zeezender, Radio Antwerpen, vijftig jaar daarvoor de lucht inging. De festiviteiten in 2012, inclusief uitzendingen vanaf het zendschip Jenni Baynton, hebben geleid tot een nieuw webradiostation: Radio 19. Freewave sprak met initiatiefnemer en radioveteraan Jean-Luc Bostyn.

In oktober 1962 kwam Radio Antwerpen in de lucht vanaf het zendschip Uilenspiegel. Deze tweede zeezender in de Benelux, na Veronica, was het geesteskind van ingenieur George de Caluwé, die al in de jaren twintig van de 20ste eeuw uitzendingen verzorgde voor de inwoners van Antwerpen, maar na de Tweede Wereldoorlog zijn zendvergunning moest inleveren.

Geïnspireerd door de Scandinavische zeezenders kocht hij een betonnen Frans bevoorradingsschip dat voor Zeebrugge voor anker ging. Radio Antwerpen was een succes maar wel van heel korte duur. België nam een antizeezenderwet aan en was van plan de Uilenspiegel te enteren. De Caluwé overleed op 13 december en een paar dagen later liep het schip door een zware storm op de Nederlandse kust. Daar zou het pas in 1971 worden opgeblazen, restanten bleven nog tot in de negentiger jaren op het strand van Retranchement zichtbaar.

Tiendaagse

Die korte maar roerige geschiedenis van Radio Antwerpen kreeg een plek tijdens een radiotiendaagse in Kortrijk, die op 10 augustus 2012 van start ging. Het project 'Radio 19' bracht tien dagen lang programma's uit de periode 1960 tot 1980 (vandaar de naam), met de muziek uit de hoogtijdagen van de Nederlandse en Vlaamse zeezenders.

"Onder andere Marc Jacobs, Peter van Dam, Luk Vankapellen, Walter Galle, Wim van Egmond en Jan Veldkamp, maakten programma's. Omringd en aangevuld met oud medewerkers van diverse grote Vlaamse vrije radio's zoals Gemini, Maeva, Contact, Minerva en Antigoon," vertelt initiatiefnemer Jean-Luc Bostyn aan Freewave. Elke dag stond een andere zeezender centraal en in de avondprogrammering en de hele nacht door, werden integraal uitzendingen van toen herhaald, zoals de Veronica Top 100 uit 1971. In studiokwaliteit, dus zoals de luisteraars ze nog nooit hadden gehoord.

Zendschip

Het hoogtepunt van de tiendaagse vond plaats op 15 augustus, toen Radio 19 een dagje op de 1395 kHz middengolf uitzond vanaf het zendschip Jenni Baynton van Radio Waddenzee in Harlingen. Radio Seagull had hiervoor zendtijd afgestaan. Dat was

"uniek" aldus Jean-Luc Bostyn tegen de Belgische krant De Morgen: "Het is moeilijk om een frequentie te vinden in West-Europa. Binnen enkele jaren zal AM een stille dood sterven en wordt zoiets onmogelijk." Bostyn tegen Freewave: "Het was bijzonder leuk om tijdens een ode aan de zeezenders ook weer eens vanaf een zendschip op AM te kunnen uitzenden. Er waren verrassend veel reacties. De meeste uit Nederland."

Vanuit Kortrijk werd uitgezonden op de evenementen-frequentie 92,2 MHz - FM maar ook dat was volgens Bostyn niet zonder symboliek: "Zeezenders waren altijd beter te beluisteren in West-Vlaanderen en Kortrijk had als radiohoofdstad van de provincie met Radio Gemini de opvolger in huis van laatste zeezender Mi Amigo," vertelde hij in De Morgen. Radio Gemini had in 2011 al een tiendaagse comeback gemaakt als evenementenradio. Ook met studio's in Wevelgem en de VZW Nordica als vergunninghouder.

Initiatiefnemer

Radiohistoricus Bostyn is bepaald geen onbekende in de radiowereld. In 1973 bedacht hij met Frans Schuurbiens Baffle: een blad over vrije radio, dat nog werd uitgebreid met een telefonische nieuwsdienst (Radio Infoon). In 1977 wijzigde de naam in RadioVisie, dat sinds 1995 bestaat in een online versie. Het gedrukte maandblad evolueerde daardoor snel naar een dagelijkse online editie.

Met de Vereniging Vrienden van Vrije Radio werkte Bostyn mee aan de 34-delige serie over de geschiedenis van de zeezenders, die in 1976 op zondagmiddag werd uitgezonden door Radio Mi Amigo. De serie wordt nu op Radio 19 integraal herhaald. Op de afgelopen RadioDay in Amsterdam werd hij nog, geflankeerd door Schuurbiens, ondervraagd door Walter Galle over de VVVR.

Van 1978 tot 1984 was Bostyn, alias Tom Bremer, betrokken bij het Belgische Radio Gemini, dat hij als programmaleider groot maakte. Daarna presenteerde hij nog voor een keur aan Vlaamse stations. En nu is hij dus de initiatiefnemer van Radio 19, dat zich na de radiotiendaagse van 2012 ontwikkelde tot permanent webradiostation.

Marc Jacobs bij Radio 19

Programma's

"Radio 19 probeert om zoveel mogelijk de sfeer van de vroegere zeezenders op te roepen," vertelt Bostyn tegen Freewave. "Met muziek uit die periode, maar ook met alles wat zo typisch was: horizontale programmering, de jingles, tunes, presentatie, korte nieuwsbulletins (verzorgd door Lokaal Media Netwerk, red.) en een mix van Nederlandse en Vlaamse presentatoren." De website, www.radio19.fm, brengt een radiodagboek waarin de lotgevallen van zowel de publieke als de commerciële omroepen, maar ook die van de vrije radio's en zeezenders, dagelijks aandacht krijgen.

Er werken nu zo'n zestig mensen mee aan het station, allemaal op vrijwillige basis. En die kun je ook tegenkomen, bijvoorbeeld bij 'Salon BV' dat wordt opgenomen in Salons Cortina in Wevelgem met publiek. Je komt er Bekend Volk én 19-medewerkers tegen. Met zekere regelmaat wordt ook 'live on tape' opgenomen op andere locaties in de regio Menen-Kortrijk-Waregem en er is wekelijks een zeezendergast (archieffprogramma's met recentelijk bijvoorbeeld Tony Houston en Joop Verhoof).

Toch wil Radio 19 geen uitgesproken Vlaams of Nederlands station zijn: "gewoon lekker over de landsgrenzen heen. Het is radio waarmee een hele generatie babyboomers is groot geworden. Wars en dwars van alle moderne marketing regels en

wetjes. Lekker het buikgevoel laten primeren en vooral met heel veel plezier bezig zijn," zo verklaart Bostyn de programma-filosofie.

Vooralsnog wordt er geen reclame uitgezonden in de programma's, maar er wordt wel naar adverteerders gezocht. "19 wordt momenteel gefinancierd door de vrijwillige bijdrage van de leden van de VZW Nordica. Dat is de organisatie die het project juridisch begeleidt," legt Bostyn uit. Een VZW is een vereniging zonder winstoogmerk, een Belgische rechtspersoon vergelijkbaar met een Nederlandse vereniging.

Studio's

Er worden verschillende studio's gebruikt voor Radio 19. De live studio staat in Bissegem (Het Bijenhof). Bostyn: "Deze studio wordt gebruikt voor live-uitzendingen (foto Marc Jacobs), maar is vooral het technische hart van 19. Alles en iedereen wordt hier met elkaar verbonden: internet, telefoon en de live programma's van elders worden er doorgeschakeld. Ook de uitzendcomputer staat hier."

Toch komen er niet veel live-programma's vanaf deze locatie, "enkel een paar uur op zondag. Het is gewoon zoveel handiger als iedereen zijn ding thuis doet: internet en de computer doen de rest. Er wordt zowel live als 'live on tape' gewerkt bij de diverse medewerkers thuis."

Er is ook nog een opnamestudio in Wevelgem (foto van Wim Coryn) en een productiestudio in Moorslede.

Toekomst

De medewerkers zien voor Radio 19 een rooskleurige toekomst weggelegd. Bostyn: "We merken dat we met 19 een gat in de markt hebben aangesproken. Nu komt het er vooral op aan om gestaag meer zieltjes te winnen. Internetradio is en blijft omslachtig om naar te luisteren. Naarmate dat makkelijker wordt, zullen we ook meer

luisteraars hebben." Momenteel heeft Radio 19 een respectabele 6000 luisteraars op weekbasis. "Het is ontzettend boeiend om mee te kunnen bouwen aan dit nieuwe medium. Een raar gevoel, want de leeftijd van de gemiddelde medewerker is om en nabij de 50 jaar. Net die generatie staat nu mee aan de wieg van een nieuw soort radio."

Radio 19 is en blijft een webradiostation met af en toe een evenementen-uitzending. Dit jaar zal die in het teken staan van de Vlaamse zeezender Radio Atlantis, die 40 jaar geleden voor het eerst begon met uitzenden. En hoewel Radio 19 duidelijk geworteld is in de regio Kortrijk en daar ongeveer 75.000 inwoners kan bereiken, leent het format zich niet voor een lokale dekking op bijvoorbeeld FM. "Die is duur en kan niet optimaal ingezet worden," meent Bostyn. "Het product is daarvoor te 'internationaal'. In Vlaanderen zijn nog hooguit een dertigtal lokale projecten. De meeste vroegere 'vrije radio's', die later lokaal zijn geworden, zijn opgegaan in de diverse netwerken." Maar mocht het op wat voor manier dan ook mogelijk zijn om een nationaal signaal te krijgen dan is Radio 19 natuurlijk wél geïnteresseerd.

André van Os